

esse ad propositum; quia hic non agitur de dimissione per modum meriti, sed de dimissione per modum sacramenti.

Et dicendum, quod meritum Ecclesiae est sub dispensatione clavium; et ideo tam ex merito Christi, quam aliorum qui sunt de Ecclesia, Ecclesiae claves efficaciam habent.

Peccatum dicitur tenebra, quia intellectus obtinetur.

DISTINCTIO XIX.

Quando hae claves dantur, et quibus.

Postquam ostensum est quae sint claves apostolicae, et quis earum usus; superest investigare, quando istae claves dantur, et quibus. Dantur hae claves per ministerium Episcopi alicui in promotione sacerdotii. Cum enim recipit ordinem sacerdotalem, simul et has claves recipit. Sed non videtur quod omnes vel soli sacerdotes has claves habeant: quia plerique ante sacram ordinationem scientiam discernendi habent; plures post consecrationem ea carent. Sane dici potest, quod alteram clavium istarum, idest scientiam discernendi, non habent omnes sacerdotes: unde dolendum est atque lugendum. Multi enim, licet indiscreti, atque scientiae quae emittuntur debent, exortes, sacerdotii gradum recipere praesumunt, vita et scientia eo indigenti; quia nec ante sacerdotium nec post, scientiam habent discernendi, qui ligandi sint vel solvendi. Ideoque illam clavem in consecratione non recipiunt, quia semper scientia caret. Qui vero ante sacerdotium scientiam discernendi praediti sunt: licet habeant discretionem, non tamen in eis est clavium: quia non valent ea claudere vel aperire. Ideoque cum promovetur quis in sacerdotem, clavem discretionis recte dicitur accipere: quia et ante habita discretio augetur, et fit in eo clavium, ut ea jam valeat uti ad claudendum vel aperiendum.

Si alteram clavem omnes habeant, scilicet potentiam ligandi et solvendi.

Cumque jam constet non omnes sacerdotes illas duas claves habere, quae scientiam discernendi plerique carent; de altera, idest de potentia ligandi et solvendi, quaeritur, utrum omnes sacerdotes eam habeant. Quidam enim hanc potestatem putant illis esse concessam qui doctrinam simul ac vitam Apostolorum servant. Illas enim claves promissit Dominus Petro et imitatoribus eius tantum, ut ajunt. Qui etiam auctoritatibus utuntur in munimentum suae opinionis. Hoc enim dicunt Augustinum sensisse, ubi superius ait (dist. praec. ex lib. 5 de bapt. contra Donat., cap. 21): « Remissionem peccatorum vel per seipsum facit Deus, vel per columbae membra. » Dicit etiam idem (ubi sup. lib. 6, cap. 4), peccata dimitti vel teneri a sanetis. Idem super Exodum (quod 120) ubi de lamina aurea legitur: « Erat autem lamina aurea semper in fronte sacerdotis. Haec, inquit, significat fiduciam bonae vitae; praesum quae qui vere perfectioque non significatione, sed veritate, sacerdos habet, solus potest auferre peccata. » Item Gregorius (1): « Illi soli habent in hac carne positi potestatem ligandi et solvendi, sicut tenet Apostoli, qui illorum exempla simul cum doctrina sancti. » Item ex dictis Origenis (hom. 1 super Matth.). « Haec potestas soli Petro concessa est, et imitatoribus Petri. Nam quicumque vestigia Petri imitantur, habent recte ligandi et solvendi potestatem. » His alisque testimoniis innuntur qui asserunt potestatem ligandi et solvendi illis soli concessam sacerdotibus, qui vita et doctrina pollutent sicut Apostoli.

Aliorum sententia verior.

Aliis autem videtur (quod et mihi placere fateor) cunctis sacerdotibus hanc clavem dari, scilicet ligandi et solvendi. Sed non eam recte ac digne habent, nisi qui vitam et doctrinam apostolicam servant. Nec praemissa auctoritates malos sacerdotes hanc potestatem negant habere, sed

(1) Quod ex Gregorio subjungitur, nullibi apud illum occurrit (Ex edit. P. Nicolai).

ditur. Contra, multi peccatores inveniantur qui habent optimum intellectum ad capiendum.

Et dicendum, quod loquitur (1) de obtusione intellectus practici, secundum quod omnis malus est ignorans; et non de obtusione intellectus speculativi.

(1) Al. sequitur.

illos solos digne ac recte hanc potestatem uti significant qui praediti sunt vita et doctrina apostolica: quia soli ipsorum Apostolorum imitatores digne recteque possunt ligare et solvere; et per Dominum tantum, vel per sanctos, in quibus habitat Spiritus sanctus, digne et recte fit remissio vel retentio peccatorum. Fit tamen et per illos qui saneti non sunt; sed non digne vel recte. Dat enim Deus benedictionem digne poscenti etiam per indignum ministrum. Quod vero hanc potestatem habeant omnes sacerdotes, Hieronymus (1) testatur super illam locum Evangelii (Matth. 16) ubi Dominus dicit Petro: « Tibi dabo claves regni caelorum etc. Habent » (inquit) eandem iudicariam potestatem alii Apostoli: habet et omnis Ecclesia in Episcopis et presbyteris. Sed ideo Petrus eam specialiter accepit, ut omnes intelligant quod quicumque ab unitate filii et societate Ecclesiae se separaverit, non erit a peccatis solvi, nec eandem potestatem ingredi. Item quod sacerdos, etsi malus sit, gratiam tamen transfundit pro sua dignitate officio, Augustinus (Auctor questionum nov. et veter. Testam., quod 44), ostendit dicens: « Dictum est Dominus in Numeris (cap. 6, 27), ad Moysen et Aaron sacerdotes: Vos ponite nomen meum super filios Israel; et ego Dominus benedicam eos: ut gratiam traditio per ministerium ordinati transfundat hominibus, nec voluntas sacerdotum obesse vel prodesse possit, sed meritum benedictionem poscentis. Quanta autem sit dignitas sacerdotalis officii et ordinis, hinc advertamus. Dictum est de nequissimo Caipha inter cetera (Joan. 11, 51): Hoc autem a semelipso non dixit; sed enim esset Pontifex anni illius, propheta: per quod ostenditur spiritum gratiarum non per se sonam sequi digni vel indigni, sed ordinem traditionis: ut quavis aliquis boni meriti sit, non tamen possit benedicere, nisi fuerit ordinatus, ut officii mysterium exhibeat. Dei autem est effectum tribuere benedictionis. » Hinc evidenter ostenditur, ordinem non privari potestate tribuendi gratiam ob ministri indignitatem. Huic tamen Augustini sententiae videtur obviare quod ait Hesyechius (lib. 2 in Levit., cap. 9): « Sacerdos (inquit) non propria virtute benedicit, sed figuram Christi gerunt, et propter eum qui in ipsis est, plenitudinem benedictionis tribunt: nec solum in ipsis qui sacerdotium sortitus est, sed quicumque Christum in seipso habet, et eius figuram gerit per conversationem bonam, sicut Moyses, idoneus est ut benedictionem praestet. » Ecce hic habes quod non solum sacerdos, sed omnis in quo Christus habitat, benedictionem praestat. Sed alia est benedictio qua suis sacerdotibus congruit: alia quae ab omnibus bonis communiter exhibetur. Denique illi sacerdotibus dicuntur, non quia soli illi transfundunt gratiam, sed quia illi soli licite et digne id agunt: nec subditos mala vita sacerdotis laedit, si bona faciunt quae ille dicit. Unde Gregorius (2): « Multi dum plus vitam sacerdotum quam suam discunt, in erroris foveam dilabuntur, minus considerantes quod non eos vita sacerdotum laedit, si ipsi humiliter bonis sacerdotum admonitionibus aurem accommodant. »

(1) Eius nomine Glossa refert, sed fictitiae. Rabani potius est, ex quo et S. Thomas in Catena aurea super hunc locum citat. (Ex edit. P. Nicolai). Idem notaverat ad marginem editi. Venet. an. 1395.

(2) Ex quo refertur in Decretis eius. 4, quae. 1, cap. Multi sine certo iudice; sed ex ejus et S. Isidori dictis coniectum esse caput illud, appendix notat (Ex edit. P. Nicolai).

De hoc quod scriptum est in Malachia (cap. 2, 2): Maledicam benedictionibus vestris.

Praemissae vero sententiae, quae dicitur etiam per mali sacerdotis ministerium transfundi gratiam benedictionis, videtur obviare quod Dominus per Malachiam Prophetam (loc. cit.) malis sacerdotibus comminatur: « Maledicam benedictionibus vestris; » et alibi (Ezech. 15 18): « Vae his qui vivificant animas quae non vivunt, et mortificant animas quae non moriuntur. » Si enim maledicit Dominus benedictionibus eorum, et si animas quae vivificant, non vivunt; quomodo per eos gratia benedictionis transfunditur? Sed illud capitulum, a Maledicam benedictionibus vestris, quidam referunt ad haereticos, qui ab Ecclesia praecisi sunt, et ad excommunicatos; quorum benedictiones fiunt maledictiones his qui eorum sequuntur errores. Illud vero alteram, scilicet Vivificant animas etc. super omnes illos sacerdotes exponunt qui absque clave scientiae et forma bonae vitae praesumunt ligare vel solvere. Sed nullus officio sacerdotis uti debet, nisi immunitus sit ab illis quae in alius iudicat: alioquin seipsum condemnat. Rom. 9.

Qualis debet esse iudex ecclesiasticus.

Qualem autem oportet esse qui aliorum iudex constituitur, Augustinus describit ita dicens (alio Auctor lib. de vera et falsa Poenit., cap. 20): « Sacerdos cui omnis offertur peccator, ante quem statuitur omnis languor, in nullo eorum sit iudicandus quae in alio iudicare est promptus. » Iudicans enim alium, qui est iudicandus, condemnat seipsum. Cognoscat ergo se, et purget in se quod alios videt damnatum reperit. Animadvertat (1) quod qui sine peccato est, primus in illum lapidem mittat. Ideo enim lapidem vit peccatorem, quia non erat qui iuste projiceret lapidem. Quomodo lapidare, qui se lapidandum cognosceret? Nullus enim erat sine peccato: in quo intelligitur omnes criminis fuisse reos. Nam venia remittatur per caeremonias. Si quod ergo in eis peccatum erat, criminale erat. In hoc ergo pateatissimum est crimen sacerdotum et detestabile,

(1) Nicolai; quod Joannis 8, dicit Christus: « Qui sine peccato est vestrum, primus etc. »

Divisio textus.

Postquam determinavit Magister de clavibus secundum se, incipit determinare quorum sit habere claves; et dividit in partes duas: in prima ostendit quod sacerdotum sit habere habere; in secunda movet quaedam dubitationes contra haec, ibi: Sed non videtur quod omnes vel soli sacerdotes hanc clavem habeant. Et haec pars dividitur in duas: in prima movet dubitationem de clave scientiae; in secunda de clave potestatis, ibi: Cumque jam constet non omnes sacerdotes illas duas claves habere... quaeritur, utrum omnes sacerdotes eam habeant. Et haec pars dividitur in duas secundum duas opiniones quae in hac dubitatione tangit; secunda incipit ibi: Aliis autem videtur... cunctis sacerdotibus hanc clavem dari. Et haec dividitur in tres: in prima ponit opinionem; in secunda confirmat eam, ibi: Quod vero hanc potestatem habeant omnes sacerdotes, Hieronymus testatur. In tertia removet quaedam quae huic opinioni videntur esse contraria, ibi: Huic autem Augustini sententiae videtur obviare quod ait Hesyechius. Et circa hoc duo facit: primo ponit objectionem, qua videtur ostendi quod non solis sacerdotibus usus clavium competit; secundo quod malis sacerdotibus non competit; quorum utrumque est contra secundam opinionem, quae vera est, ibi: Praemissae vero sententiae...

qui non prius se iudicant, antequam alios alligent. Caveat spiritualis iudex, ut sicut non commisit crimen nequitiae, ita non careat munere scientiae. Oportet enim ut sciat cognoscere quidquid debet iudicare. Iudicaria enim potestas hoc postulat ut quod debet iudicare, discernat. Diligens ergo investigator sapienter interrogat a peccatore quod forsitan ignorat, vel vercedenda velit occultare. Cognito vero crimine, varietates ejus non dubitet investigare, et locum et tempus, et cetera quae supra diximus: quibus cognitio ad sit benevolens, paratus erigere, et secum onus portare: et habeat dulcedinem in affectione, discretionem in varietate; doceat dulcedinem in affectione, discretionem in varietate; iudicariam potestatem, caveat ne corruat, ne iuste perdat quod quiritur gratiam, non invenit poenitentia possit ei acquiescere. Etsi enim (1) Petrus post lapsam restitutum fuerit, et saepe lapsis sacerdotibus reddita sit dignitas potestatis; non tamen est necesse ut hoc omnibus concedatur quasi ex auctoritate. Invenit auctoritas, quae concedit et quasi imperat: invenit auctoritas alia quae non concedit sed vetat; quae Scripturae non repugnat, sed concordat. Cum enim tot sint qui laborant ut pristinum dignitatem ex auctoritate delendant, et quasi usum peccandi sibi faciunt, recidenda est spes ista. Si vero locus est ubi ista non conueniant, restitui possunt qui peccant. Ex his satis perpenditur, qualis debeat esse sacerdos qui alios ligat et solvit; discretus scilicet et iustus: alioquin mortificat saepe animas quae non moriuntur, et vivificat quae non vivunt; et ita incidit in maledictionis iudicium. Illud autem Malachiae, scilicet: a Maledicam benedictionibus vestris, sive super haereticos tantum et excommunicatos, sive super omnes sacerdotes qui vita et scientia carentes benedicere praesumunt, dictam accipitur, sic intelligi potest: a Maledicam benedictionibus vestris; idest his quae in eis benedictionibus possidetis: quia faciam ea cadere vobis in maledictionem, non in benedictionem: quia etsi benedicit sanctis, non hoc faciunt ex vero corde; et ideo eorum benedictio eis veritatem in maledictionem. Vel, a Maledicam benedictionibus vestris; idest, quod a vobis benedicatur, a me erit maledictum; quia benedicant inique agentibus, adulanturque peccantibus, dummodo divites sint.

(1) Al. docet enim.

videtur obviare quod Dominus per Malachiam prophetam malis sacerdotibus comminatur. Et circa hoc tria facit: primo ponit objectionem; secundo aliorum solutionem ponit, ibi: Sed illud capitulum, Maledicam etc. quidam referunt ad haereticos. Tertio solutionem propriam ex dictis prius colligit, ibi: Illud autem Malachiae, scilicet Maledicam benedictionibus vestris, sive super haereticos tantum et excommunicatos, sive super omnes sacerdotes qui vita, et scientia carentes, benedicere praesumunt, dictum accipitur. Circa secundum duo facit: primo ponit solutionem ad auctoritatem Prophetae inductam, quam quidam ponunt; secundo, ex incidenti, qualis esse debeat qui recte debet potestate clavium uti, ibi: Qualem autem oportet esse qui aliorum iudex constituitur, Augustinus describit.

QUAESTIO I.

Hic est duplex quaestio. Prima de habentibus claves. Secunda de correctione fraterna.

Circa primum tria quaeruntur: 1.º quorum sit habere claves; 2.º qui possunt clavium uti; 3.º in quem possit sacerdos clavium uti.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum sacerdos legis claves haberit.

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod

sacerdos legis claves habuerit. Clavis enim est sequela ordinis. Sed ipsi habuerunt ordinem, ex quo sacerdotes dicebantur. Ergo habuerunt claves sacerdotes legales.

2. Praeterea, sicut supra Magister dixit, claves sunt duae; scilicet scientia discernendi, et potentia iudicandi. Sed ad utramque auctoritatem sacerdotis legales habebant. Ergo habebant claves.

3. Praeterea, sacerdos legalis habebat aliquam potestatem super reliquum populum. Non temporalem; quia sic potestas regia non fuisset distincta a sacerdotali. Ergo spirituales; et haec est clavis; ergo habuerunt clavam.

Sed contra, claves ordinantur ad aperiendum regnum caelorum, quod aperi non potuit ante Christi passionem. Ergo sacerdos legalis clavam non habuit.

Praeterea, sacramenta veteris legis gratiam non conferbant. Sed aditus regni caelestis aperi non potest nisi per gratiam. Ergo per illa sacramenta non poterat aperi; et sic etiam sacerdos, qui minister eorum erat, claves regni caelestis non habebat.

QUAESTIUNCULA II.

Uterius. 1. Videtur quod Christus non habuerit claves. Clavis enim characterem ordinis consequitur, ut prius dictum est, dist. praec., qu. 1, art. 1, quaestione. 2 ad 1. Sed Christus non habuit characterem, ut supra, dist. 4, qu. 1, art. 3, quaestione. 3, dictum est. Ergo non habuit clavam.

2. Praeterea, Christus habuit in sacramentis potestatem excellentiae, ut effectum sacramenti sine sacramentalibus posset conferre. Sed clavis est quoddam sacramentale. Ergo non indigebat clavi; et sic frustra eam habuisset.

Sed contra est quod Apoc. 5, 7, dicitur: *Qui habet clavam David etc.*

QUAESTIUNCULA III.

Uterius. 1. Videtur quod non soli sacerdotes claves habeant. Dicit enim Isidorus (lib. 1 Etymol., cap. 12, tit. de clericis in dict. *Ostarii* prope fin.), quod ostarii inter bonos et malos habent iudicium; dignos recipiunt, et indignos rejiciunt. Sed haec est definitio clavam, ut ex dictis patet. Ergo non solum sacerdotes, sed etiam ostarii, claves habent.

2. Praeterea, claves sacerdotibus dantur, dum per unctionem potestatem divinitus accipiunt. Sed reges etiam potestatem in populum fidelem divinitus habent, et unctione sanctificantur. Ergo non soli sacerdotes habent claves.

3. Praeterea, sacerdotium est ordo uni singulari personae conveniens. Sed clavam aliquando videtur habere tota una congregatio; quia quaedam capitula excommunicationem ferre possunt, quod ad potestatem clavam pertinet. Ergo non soli sacerdotes clavam habent.

4. Praeterea, mulier non est sacerdotalis ordinis susceptiva; quia ei docere non competit, secundum Apostolum 1 Corinth. 14. Sed aliqua mulieres videntur habere clavam, sicut Abbatissae, quae habent spirituales potestatem in subditas. Ergo non solum sacerdotes clavam habent.

Sed contra est quod Ambrosius dicit (lib. 1 de Poenit., cap. 2): *Hoc jus, scilicet ligandi et solvendi, solis sacerdotibus concessum est.*

Praeterea, per potestatem clavam efficitur aliquis medius inter populum et Deum. Sed hoc tantum competit sacerdotibus, qui constituuntur in his quae sunt ad Deum, ut offerant dona et sacrificia pro peccatis, ut dicitur Hebr. 3. Ergo soli sacerdotes clavam habent.

Solutio I. Respondeo dicendum ad primam questionem, quod quidam dixerunt, quod in veteri lege erant claves apud sacerdotes, quia eis erat commissum imponere poenam pro delicto, ut dicitur Leviticus 3; quod ad claves pertinere videtur; sed fuerunt tunc incomplete, nunc autem per Christum in sacerdotibus novae legis perfectae sunt. Sed hoc videtur esse contra intentionem Apostoli in Epistola ad Hebraeos 9: ibi enim sacerdotium Christi praefertur sacerdotio legali per hoc quod Christus assistit Pontifex futurorum honorum, ad tabernaculum caeleste introducens per proprium sanguinem, non manufactum, in quod introducebat sacerdotium veteris legis per sanguinem hircorum et taurorum. Unde patet quod potestas illius sacerdotii non se extendebat ad caelestia, sed ad figuras caelestium. Et ideo secundum alios dicendum, quod non habebant claves, sed in eis figura clavam praecessit.

Ad primum ergo dicendum, quod clavis regni caelestis consequitur ad sacerdotium, quo homo in caelestia introducit; non autem talis erat ordo sacerdotii levitici; et ideo claves caeli non habuerunt, sed claves terreni tabernaculi.

Ad secundum dicendum, quod sacerdotes veteris legis habebant auctoritatem discernendi et iudicandi; sed non admitteretur homo ab eis iudicatus in caelestia, sed in figuras caelestium.

Ad tertium dicendum, quod habebant spirituales potestatem, qua per sacramentalia legalia non a culpis, sed ab irregularitatibus homines purgabant, ut ad manufactum tabernaculum aditus purgato per eos pateret.

Solutio II. Ad secundam questionem dicendum, quod virtus aliquid agendi est in instrumento et in per se agente, non eodem modo; sed in per se agente perfectius. Potestas autem clavam quam nos habemus, et aliorum sacramentorum virtus, est instrumentalis; sed in Christo est sicut in per se agente ad salutem nostram; per auctoritatem quidem, in quantum est Deus, sed per meritum, in quantum est homo. Clavis autem de ratione sua exprimit potestatem aperiendi et claudendi, sive aliquis aperiat quasi principale agens, sive quasi minister; et ideo in Christo oportet ponere clavam, sed altero modo quam sit in ejus ministris; et ideo dicitur, quod habet clavam excellentiae.

Ad primum ergo dicendum, quod character de sua ratione dicit aliquid ab aliquo derivatum; et ideo potestas clavam, quae est in nobis a Christo derivata, sequitur characterem quo Christo conformamur; sed in Christo non sequitur characterem, sed principalem formam.

Ad secundum dicendum, quod clavis illa quam Christus habuit, non erat sacramentalis, sed sacramentalis clavis principium.

Solutio III. Ad tertiam questionem dicendum, quod clavis est duplex. Una quae se extendit ad ipsum caelum immediate, removendo impedimenta introitus in caelum per dimissionem peccati; et haec vocatur clavis ordinis; et hanc soli sacerdotes habent, quia ipsi soli ordinantur populo in his quae

directe sunt ad Deum. Alia clavis est quae non directe se extendit ad ipsum caelum, sed mediante militante Ecclesia, per quam aliquis ad caelum vadit, dum per eam aliquis excluditur vel admittitur ad consortium Ecclesiae militantis per excommunicationem et absolutionem; et haec vocatur clavis jurisdictionis in foro causarum; et ideo hanc etiam non sacerdotes habere possunt, sicut archidiaconi vel clerici, et alii qui excommunicare possunt, ut supra dictum est, dist. praec., quaest. 2, art. 2, quaestione. 2; sed non proprie dicitur clavis caeli, sed quaedam dispositio ad ipsam.

Ad primum ergo dicendum, quod ostarii habent clavam custodiendi ea quae in templo materiali continentur, et habent iudicium a tali templo excludendi et admittendi, non quidem sua auctoritate iudicantes qui sint digni vel indigni, sed iudicium sacerdotis exequentes; ut sic quodammodo executores potestatis sacerdotalis videantur.

Ad secundum dicendum, quod reges non habent aliquam potestatem in spiritualibus; et ideo clavam regni caelestis non accipiunt; sed solum in temporalibus, quae etiam nisi a Deo esse non potest, ut patet Rom. 13; nec per unctionem in aliquo sacro ordine consecrantur, sed excellentia potestatis ipsorum a Christo descendere significatur, ut et ipsi sub Christo in populo christiano regunt.

Ad tertium dicendum, quod sicut in politicis quandoque iudex habet potestatem totam, sicut rex in regno; quandoque autem multi in diversis officiis constituti, vel etiam ex aequo; ut patet in 8 Ethic. (cap. 10 vel 12); ita etiam spiritualis iudicatio potest haberi ab uno solo, sicut ab Episcopo, et a pluribus simul, sicut a capitulo; et sic habent clavam jurisdictionis, non tamen clavam ordinis omnes simul.

Ad quartum dicendum, quod mulier, secundum Apostolum, est in statu subjectionis; et ideo ipsa non potest habere aliquam jurisdictionem spirituales; quia, etiam secundum Philosophum in 8 Ethic. (cap. 7, et 1 Polit., cap. ult.), *corruptio urbanitas est, quando ad mulierem pervenit dominium; unde mulier non habet neque clavam ordinis, nec clavam jurisdictionis. Sed mulier committitur aliquis usum clavam, sicut habere correctionem in subditas mulieres, propter periculum quod immerere posset, si viri mulieribus cohabitarent.*

ARTICULUS II.

Utrum etiam sancti homines non sacerdotes usum clavam habeant.

Ad secundum sic proceditur. 1. Videtur quod etiam sancti homines non sacerdotes usum clavam habeant. Absolutio enim et ligatio quae fit per claves, efficaciam habet ex merito passionis Christi. Sed illi maxime passioni Christi conformantur qui per patientiam et alias virtutes Christum passum sequuntur. Ergo videtur quod etiam si non habeant sacerdotalium ordinem, possint ligare et solvere.

2. Praeterea, Hebr. 7, 7, dicitur: *Sine ulla contradictione, quod minus est, a majori benedicitur.* Sed in spiritualibus, secundum Augustinum, hoc est majus esse quod melius esse. Ergo meliores, qui scilicet habent plus de caritate, possunt alios benedicere absolventes; et sic idem quod prius.

Sed contra, cuius est potentia, ejus est actio,

secundum Philosophum (de Somn. et Vig., cap. 2). Sed clavis, quae est potestas spiritualis, est tantum sacerdotum. Ergo et usus ejus non nisi sacerdotibus convenire potest.

QUAESTIUNCULA II.

Uterius. 1. Videtur quod mali sacerdotes usum clavam non habeant. Joan. 20, ubi usus clavam Apostolis traditur, Spiritus sancti donum praemittitur. Sed mali non habent Spiritum sanctum. Ergo non habent usum clavam.

2. Praeterea, nullus sapiens rex dispensationem sui thesauri suo inimico committit. Sed usus clavam in dispensatione consistit thesauri caelestis Regis, qui est ipsa sapientia. Ergo mali, qui per peccatum sunt ejus hostes, non habent usum clavam.

3. Praeterea Augustinus dicit (1) (lib. 2 contra Crescon. Grammaticum, cap. 20 et 21), quod sacramentum gratiae dat Deus etiam per malos; ipsam vero gratiam non nisi per seipsum, vel per sanctos suos; et ideo remissionem peccatorum per seipsum facit, vel per ipsius columbae membra. Sed remissio peccatorum est usus clavam. Ergo peccatores, qui non sunt columbae membra, usum clavam non habent.

4. Praeterea, intercessio mali sacerdotis non habet aliquam efficaciam ad reconciliandum; quia secundum Gregorium (2), *cum is qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur.* Sed usus clavam fit per quandam intercessionem, ut patet in forma absolutionis, sicut infra, dist. 22, quaest. 2, art. 2, quaestione. 3, dicitur. Ergo non habent efficaciam usum clavam.

Sed contra, nullus potest scire de alio an sit in statu salutis. Si ergo nullus posset uti clavis in absolvendo, nisi existens in statu salutis; nullus sciret se esse absolutum; quod est valde inconveniens.

Praeterea, iniquitas ministri non potest auferre liberalitatem domini. Sed sacerdos est solum minister. Ergo non potest sua malitia donum a Deo transmissum per eum nobis auferre.

QUAESTIUNCULA III.

Uterius. 1. Videtur quod schismatici et haeretici, excommunicati et suspensi et degradati, usum clavam habeant. Sicut enim potestas clavam dependet ab ordine, ita et potestas conficiendi. Sed non possunt amittere usum potestatis conficiendi; quia si conficiunt, confectum est; quamvis peccent conficientes, ut supra, dist. 15, quaest. 1, art. 1, quaestione. 3, et 4, dictum est. Ergo etiam non possunt amittere usum clavam.

2. Praeterea, omnis potestas spiritualis activa in eo qui habet usum liberi arbitrii, exit in actum quando vult. Sed potestas clavam adhuc manet in praedictis; quia cum non detur nisi in ordine, oporteret reordinari eos, quando ad Ecclesiam redeunt. Ergo cum sit potentia activa, possunt in actum ejus exire cum voluerit.

(1) Lib. 3 de Baptismo contra Donatistas, cap. 21 (Ex edit. P. Nicolai).

(2) Lib. de cura Pastoralis, part. 1, cap. 10 prope finem (Ex edit. P. Nicolai).

5. Praeterea, spiritualis gratia magis impeditur per culpam quam per poenam. Sed excommunicatio et degradatio sunt poenae quaedam. Cum ergo propter culpam non amittat aliquis usum clavium, videtur quod nec propter ista.

Sed contra, Augustinus dicit (tract. 121 in Joan.), quod Ecclesiae caritas peccata dimittit. Caritas autem est quae facit Ecclesiae unionem. Cum ergo praedicti sint ab Ecclesiae unione divisi, videtur quod usum clavium non habeant in remittendis peccatis.

Praeterea, nullus absolvitur a peccato secundum hoc quod peccat. Sed aliquis a praedictis absolutionem peccatorum petens, peccat contra praeceptum Ecclesiae faciens. Ergo per eos a peccato absolvi non potest; et sic idem quod prius.

Solutio I. Respondeo dicendum ad primam questionem, quod agens per se et agens instrumentale in hoc differunt, quod agens instrumentale non inducit in effectu similitudinem suam, sed similitudinem principalis agentis. Principale autem agens inducit similitudinem suam; et ideo ex hoc aliquid constituitur principale agens, quod habet aliquam formam, quam in alterum transfundere potest; non autem ex hoc constituitur agens instrumentale, sed ex hoc quod est applicatum a principali agente ad effectum aliquem inducendum. Cum ergo in actu clavium principale agens sit Christus ut Deus per auctoritatem, et ut homo per meritum; ex ipsa plenitudine divinae bonitatis in eo, et ex perfectione gratiae consequitur quod possit in actu clavium. Sed homo alius non potest in actu clavium sicut per se agens; quia nec ipse alteri gratiam, qua remittuntur peccata, dare potest; nec sufficienter mereri; et ideo non est nisi sicut agens instrumentale (1). Unde et ille qui effectum clavium consequitur, non assimilatur utenti clavibus, sed Christo; et propter hoc quantumcumque aliquis habeat de gratia, non potest pertingere ad effectum clavium, nisi applicetur ad hoc ut minister per ordinis susceptionem.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut inter instrumentum et effectum non exigitur similitudo secundum convenientiam in forma, sed secundum proportionem instrumenti ad effectum; ita etiam nec inter instrumentum et principale agens. Talis autem similitudo est in sanctis hominibus ad Christum passum, et talis similitudo eis usum clavium non confert.

Ad secundum dicendum, quod quamvis purus homo non possit alteri ex condigno gratiam mereri; tamen unius meritum potest cooperari ad salutem alterius; et ideo duplex est benedictio. Una quae est ab ipso homine puro, sicut merente per proprium actum; et talis potest fieri a quolibet sancto, in quo Christus habitat per gratiam; et haec requirit majoritatem bonitatis, ad minus in quantum meretur huiusmodi. Alia est benedictio qua homo benedicit, ut benedictionem quae est ex merito Christi, instrumentaliter alicui applicans; et quantum ad hanc requiritur majoritas ordinis, et non virtutis.

Solutio II. Ad secundam questionem dicendum, quod sicut participatio formae quae est inducenda in effectu, non facit instrumentum; ita nec subtractio talis formae tollit usum instrumenti; et ideo,

(1) Al. sicut per se agens.

cum homo sit tantum instrumentaliter agens in usu clavium; quantumcumque per peccatum sit gratia privatus, per quam fit remissio peccatorum, nullo tamen modo privatur usu clavium.

Ad primum ergo dicendum, quod donum Spiritus sancti exigitur ad usum clavium, non ut sine quo fieri non possit, sed quia sine eo incongrue fit ex parte utentis; quamvis subiiciens se clavibus effectum clavium consequatur.

Ad secundum dicendum, quod rex terrenus in thesauro suo defraudari et decipi potest; et ideo hosti dispensationem ejus non committit. Sed rex caelestis defraudari non potest, quia totum ad ipsius honorem cedit, etiam quod aliqui clavibus male utantur: quia novit ex malis bona elicere, et per malos etiam multa bona facere; et ideo non est simile.

Ad tertium dicendum, quod Augustinus loquitur de remissione peccatorum, secundum quod sancti homines cooperantur ad ipsam non ex vi clavium, sed ex merito congrui; et ideo dicit, quod etiam per malos sacramenta ministrat: et inter alia sacramenta etiam absolutio, quae est usus clavium, computari debet: sed per membra columbae, id est per sanctos homines, facit remissionem peccatorum, in quantum eorum intercessionibus peccata remittit. Vel potest dici, quod membra columbae nominat omnes ab Ecclesia non praecisos. Qui enim ab eis sacramenta recipiunt, gratiam consequuntur; non autem qui recipiunt ab illis qui sunt ab Ecclesia praecisi, quia hoc ipso peccant, excepto baptismo, quem in casu necessitatis licet etiam ab excommunicato recipere.

Ad quartum dicendum, quod intercessio quam sacerdos malus ex propria persona facit, non habet efficaciam; sed illa quam facit ut minister Ecclesiae, habet efficaciam ex merito Christi. Utrouque tamen modo debet intercessio sacerdotis populo subiecto proficere.

Solutio III. Ad tertiam questionem dicendum, quod in omnibus praedictis manet clavium potestas quantum ad essentiam; sed usus impeditur ex defectu materiae. Cum enim usus clavium praelationem in utente requirat respectu ejus in quem utitur, ut supra dictum est; propria materia in quam exercetur usus clavium, est homo subditus; et quia per ordinationem Ecclesiae unus subditur alteri, ideo etiam per Ecclesiae praelatos potest subtrahi alicui ille qui erat ei subditus. Unde cum Ecclesia haereticos et schismaticos et alios huiusmodi privet, subtrahendo subditos vel simpliciter vel quantum ad aliquid; quantum ad hoc quo privati sunt, non possunt usum clavium habere.

Ad primum ergo dicendum, quod materia sacramenti eucharistiae, in quam suam potestatem exercet sacerdos, non est homo, sed panis triticus, et in baptismo homo simpliciter: unde sicut si subtraheretur haereticus panis triticus, conficere non posset; ita nec si subtrahatur praelatio, absolvere poterit: potest tamen baptizare et conficere, quamvis ad sui damnationem.

Ad secundum dicendum, quod propositio habet veritatem, quando non deest materia, sicut est in proposito.

Ad tertium dicendum, quod ex ipsa culpa non subtrahitur materia, sicut per aliquam poenam; unde poena non impedit per contrarietatem ad effectum inducendum, sed ratione dicta.

ARTICULUS III.

Utrum sacerdos possit uti clave quam habet, in quemlibet hominem.

Ad tertium sic proceditur. 1. Videtur quod sacerdos possit uti clave quam habet, in quemlibet hominem. Potestas enim clavium in sacerdotibus descendit ex illa Domini auctoritate quae dicit (Joan. 20, 22): *Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Sed illud indeterminate dixit de omnibus. Ergo habens clavem indeterminate potest ea uti in quoslibet.

2. Praeterea, clavis corporalis quae aperit unam seram, aperit omnes alias ejusdem modi. Sed omne peccatum ejuslibet hominis est ejusdem rationis obstaculum respectu introitus caeli. Ergo si potest unum hominem sacerdos per clavem quam habet, absolvere, poterit et quoslibet alios.

3. Praeterea, sacerdotium testamenti novi est perfectius quam veteris. Sed sacerdos veteris testamenti poterat uti sua potestate quam habebat, discernens inter lepram et lepram, indifferenter in omnes. Ergo multo fortius sacerdos evangelicus potest uti sua potestate in omnes.

Sed contra est quod dicitur 16, quaest. 5 (1): *Nulli sacerdotum licet parochianum alterius absolvere aut ligare.* Ergo non quilibet potest quemlibet absolvere.

Praeterea, iudicium spirituale debet esse ordinatum quam temporale. Sed in iudicio temporali non debet quilibet iudex quemlibet judicare. Ergo cum usus clavium sit iudicium quoddam, non potest sacerdos quilibet sua clavi in quemlibet uti.

QUAESTIUNCULA II.

Alterius. 1. Videtur quod sacerdos non possit semper suum subditum absolvere. Sicut enim Augustinus in littera dicit, nullus officio sacerdotis uti debet, nisi immunis ab illis sit quae in aliis iudicat. Sed quandoque contingit quod sacerdos est particeps criminis quod subditus suus commisit; sicut cum mulierem subditam cognovit. Ergo videtur quod non possit semper in suos subditos potestate clavium uti.

2. Praeterea, per potestatem clavium homo ab omnibus defectibus curatur. Sed quandoque alicui peccato annexus est irregularitatis defectus, vel excommunicationis sententia, a qua simplex sacerdos liberare non potest. Ergo videtur quod non possit uti clavium potestate in illos qui talibus irretiti sunt.

3. Praeterea, sacerdotii nostri iudicium et potestas per iudicium veteris sacerdotii figuratum est. Sed minoribus iudicibus secundum legem non omnia competeat discernere, sed ad superiores recurrebant, ut dicitur Exod. 24, 14: *Si quid ortum fuerit inter vos questionis, referetis ad eos.* Ergo videtur quod nec sacerdos de gravibus peccatis possit subditum suum absolvere, sed debeat ad superiorem remittere.

Sed contra, quantumcumque committitur principale, committitur et accessorium. Sed sacerdotibus com-

(1) Non in canone ipso, qui est Leonis Papae cap. *Adjuvamus* ex epus epist. 65, sed ex illius appendice quam Gratianus addit (Ex edit. P. Nicolai).

mittitur quod subditis suis eucharistiam dispensent, ad quam ordinatur absolutio a peccatis quibuscumque. Ergo sacerdos ab omnibus peccatis potest subditum suum absolvere, quantum est de clavium potestate.

Praeterea, gratia omne peccatum tollit, quantumcumque sit parva. Sed sacerdos sacramenta dispensat, quibus gratia datur. Ergo, quantum est de potestate clavium, de omnibus peccatis absolvere potest.

QUAESTIUNCULA III.

Alterius. 1. Videtur quod aliquis non possit uti clavibus in suum superiorem. Actus enim sacramentalis quilibet requirit propriam materiam. Sed propria materia usus clavium, ut dictum est, est persona subiecta. Ergo in eo qui non est subditus, non potest clavibus sacerdos uti.

2. Praeterea, Ecclesia militans imitatur triumphantem. Sed in caelesti Ecclesia inferior Angelus nunquam purgat aut illuminat aut perficit superiorem. Ergo nec aliquis sacerdos inferior potest uti actione hierarchica, quae est per absolutionem, in superiorem.

3. Praeterea, iudicium conscientiae debet esse ordinatum quam iudicium exterioris fori. Sed in exteriori foro inferior non potest excommunicare aut absolvere superiorem. Ergo videtur quod nec in foro poenitentiali.

Sed contra, superior praelatus etiam circumdatus est infirmitate, et contingit ipsum peccare. Sed remedium contra peccatum est potestas clavium. Ergo, cum ipse non possit in seipsum uti clave, quia non potest esse simul iudex et reus; videtur quod possit inferior in ipsum clavibus potestate uti.

Praeterea, absolutio quae fit per virtutem clavium, ordinatur ad perceptionem eucharistiae. Sed inferior potest superiori eucharistiam dispensare, si petat. Ergo et clavium potestate in ipsum uti, si se ei subjecerit.

Solutio I. Respondeo dicendum, ad primam questionem, quod ea quae circa singularia operari oportet, non eodem modo omnibus competunt: unde, sicut post generalia medicinae praecepta oportet adhiberi medicos, quibus praecepta universalis medicinae singulis infirmis, secundum quod debent, aptentur; ita in quolibet principatu praeter illum qui universaliter praecepta legis tradit, oportet esse aliquos qui ea singulis, secundum quod debent, adaptent; et propter hoc etiam in caelesti hierarchia sub Potestatibus, qui indistincte praesunt, ponuntur Principatus, qui singulis provinciis distribuuntur; et sub his Angeli qui singulis hominibus in custodiam deputantur, ut patet ex his quae dist. 20 dicta sunt in 2 lib. Unde et ita debuit esse in praelatione Ecclesiae militantis, ut apud aliquem esset praelatio indistincte in omnes, et sub hoc essent alii qui super diversos distinctam potestatem acciperent. Et quia usus clavium requirit aliquam praelationis potestatem, per quam ille in quem usus clavium communicatur, efficitur materia propria illius actus; ideo ille qui habet distinctam potestatem super omnes, potest uti clavibus in quemlibet. Illi autem qui sub eodem distinctas potestates acceperunt; non in quoslibet possunt uti clavibus, sed in eos

tantum qui eis in sortem venerunt, nisi in necessitatis articulo, ubi nemini sacramenta sunt deneganda.

Ad primum ergo dicendum, quod ad absolutionem a peccato requiritur duplex potestas; scilicet potestas ordinis, et potestas jurisdictionis. Prima quidem potestas est aequaliter in omnibus sacerdotibus, non autem secunda; et ideo ubi Dominus, Joan. 20, dedit omnibus Apostolis communiter potestatem remittendi peccata, intelligitur de potestate quae consequitur ordinem; unde et sacerdotibus, quando ordinantur, illa verba dicuntur. Sed Petro dedit singulariter potestatem remittendi peccata, Matth. 16, ut intelligatur quod ipse prae aliis habet potestatem jurisdictionis. Potestas autem ordinis, quantum est de se, se extendit ad omnes absolvendos; et ideo indeterminate Dominus dixit: *Quorum remisistis peccata*; intelligens tamen quod usus illius potestatis esse deberet, praesupposita potestate Petro collata, secundum ipsius ordinationem.

Ad secundum dicendum, quod etiam clavis materialis non potest aperire nisi seram propriam, nec aliqua virtus activa potest agere nisi in materiam propriam. Materia autem propria potestatis ordinis efficitur aliquis per jurisdictionem; et ideo non potest aliquis clave uti ad eum in quem jurisdictionem non datur.

Ad tertium dicendum, quod populus Israel unus populus erat, et unum tantum templum habebat; unde non oportebat sacerdotum jurisdictiones distingui, sicut in Ecclesia, in qua congregantur diversi populi et nationes.

Solutio II. Ad secundam quaestionem dicendum, quod potestas ordinis, quantum est de se, extendit se ad omnia peccata remittenda; sed quia ad usum hujus potestatis, ut dictum est, requiritur iudicium, quae a majoribus in inferiores descendit, ideo potest superior aliqua sibi reservare, in quibus iudicium inferiori non committat: alias de quolibet peccato potest simplex sacerdos jurisdictionem habens absolvere. Sunt autem quinque casus, in quibus oportet quod simplex sacerdos ad superiorem poenitentem remittat. Primus est, quando est solemnitas imponenda poenitentia, quia ejus minister proprius Episcopus est, ut supra, distinct. 14, qu. 1, art. 3, quaestione. 5 ad 3, dictum est. Secundus est de excommunicatis, quando inferior sacerdos non potest absolvere. Tertius, quando invenit irregularitatem contractam, pro cuius dispensatione debet ad superiorem remittere. Quartus de incendiariis. Quintus, quando est consuetudo in aliquo episcopatu quod enormia crimina ad terrorem Episcopo reservantur, quia consuetudo dat vel aufert in talibus potestatem.

Ad primum ergo dicendum, quod in tali casu nec sacerdos deberet audire confessionem mulieris cum qua peccavit, de illo peccato, sed deberet ad alium remittere; nec illa deberet ei confiteri, sed deberet licentiam petere ad alium eundi, vel ad superiorem recurrere, si ille licentiam denegaret, tum propter periculum, tum quia est minor verecundia. Si tamen absolveret, absolutum esset. Quod enim Augustinus dicit, quod non debet esse in eodem crimine, intelligendum est secundum congruitatem, non secundum necessitatem sacramenti.

Ad secundum dicendum, quod poenitentia ab omnibus defectibus culpae liberat, non autem ab

omnibus defectibus poenae: quia adhuc post peccatum poenitentiam de homicidio aliquis remanet irregularis. Unde sacerdos potest de crimine absolvere, et pro poena amovenda ad superiorem remittere, nisi in excommunicatione, quia absolutio ab ipsa debet praecedere absolutionem a peccato: quia quamvis aliquis est excommunicatus, non potest recipere aliquid Ecclesiae sacramentum.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa procedit quantum ad ea (1) in quibus sibi superiores potestates jurisdictionem reservant.

Solutio III. Ad tertiam quaestionem dicendum, quod potestas clavium, quantum est de se, extendit se ad omnes, ut dictum est; sed quod in aliquem sacerdos non possit potestatem clavium uti, contingit ex hoc quod ejus potestas est ad aliquos specialiter limitata. Unde ille qui limitavit, potest extendere in quem voluerit; et propter hoc etiam potest sibi dare potestatem in seipsum, quamvis ipse in seipsum uti clavium potestate non possit: quia potestas clavium requirit pro materia aliquid subiectum, et ita alium: sibi ipsi enim aliquis subiectus esse non potest.

Ad primum ergo dicendum, quod quamvis Episcopus, quem simplex sacerdos absolvit, sit superior eo simpliciter, tamen est inferior eo, in quantum se ei ut peccatorem sacerdoti subiecit.

Ad secundum dicendum, quod in Angelis non potest accidere aliquis defectus, ratione cuius inferioribus suis superiores subdantur, sicut accidit in hominibus; et ideo non est simile.

Ad tertium dicendum, quod iudicium exterius est secundum homines: sed iudicium confessionis est quo ad Deum, apud quem redditur aliquis minor ex hoc quod peccat, non autem apud hominum praelationes; et ideo in exteriori iudicio sicut nullus in seipsum (2) sententiam dare potest excommunicationis, ita nec alteri committere, nec se excommunicare (3); sed in foro conscientiae potest alteri committere suam absolutionem, qua ipse uti non possit. Vel dicendum, quod absolutio in foro confessionis est principaliter potestas clavium, et ex consequenti respicit jurisdictionem; sed excommunicatio respicit totaliter jurisdictionem. Quantum autem ad potestatem ordinis omnes sunt aequales, non autem quantum ad jurisdictionem; et ideo non est simile.

QUAESTIO II.

Deinde quaeritur de correptione fraterna; et circa hoc quaeruntur tria: 1.º quid sit; 2.º cuius sit; 3.º de modo et ordine ipsius.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum male assignetur quaedam definitio de correptione fraterna.

Ad primum sic proceditur. 1. Videtur quod male assignetur quaedam definitio de correptione fraterna: *Correptio fraterna est admonitio fratris*

(1) Al. ad hoc.

(2) Al. in seipso.

(3) Forte ut se excommunicet.

de emendatione delictorum fraterna caritate (1). Admonere enim videtur esse idem quod ad mentem reducere; et sic non est nisi oblitum. Sed correptio fraterna non est tantum de peccatis oblitis. Ergo male ponitur in definitione ejus *admonitio*.

2. Praeterea, correptio quamdam violentiam sonat; quia idem videtur esse corripere quod simul rapere. Ergo cum admonitio in quamdam lenitatem sonet, videtur quod correptio non sit admonitio.

3. Praeterea, ejus videtur esse correptio cuius est corrigere. Sed hoc est solus Deus; cum corrigere dicatur simul regere, quod solus Dei est, ut patet Prov. 16, 1 et 9: *Hominis est praeparare animam . . . et Dei est dirigere gressus suos*. Ergo non debuit dicere, quod sit fratris.

4. Praeterea, admonitio videtur pertinere ad aliquid faciendum vel evitandum. Sed emendatio delictorum pertinet ad aliquid factum jam, vel omissum. Ergo videtur quod correptio non possit esse de emendatione admonitio.

5. Praeterea, quae graviora sunt, magis indigent emendatione. Sed transgressionem sunt graviores omissionibus, in genere loquendo. Cum ergo nomine delicti importetur omissio, nomine autem peccati transgressio, ut in 2 lib., distinct. 42, dictum est, videtur quod magis debeat dici de emendatione peccatorum quam delictorum.

6. Praeterea, fraterna correptio videtur esse opus iustitiae, ut patet secundum Glossam Rabani Matth. 18, super illud: *Si peccaverit in te etc.*: dicit enim: *Peccantem zelo iustitiae corrigamus, et poenitentem viscerum misericordiae pandamus*. Ergo deberet dicere: *Ex iustitia procedens, magis quam ex caritate*.

Solutio. Respondeo dicendum: ad hoc quod homo recte gradiatur in via salutis, tria sunt ei impendenda ab eo qui ipsius curam gerit. Primo ut in finem rectum ordinetur; et quantum ad hoc dicitur superior inferiori sibi commissum dirigere. Secundo ut ei cautelam adhibeat, ne a via ad finem ducente discedat; et quantum ad hoc dicitur eum regere. Tertio ut si contingat eum discedere, quod ad viam rectam reducat; et quantum ad hoc dicitur ipsum corrigere: quandoque quidem ut rectitudo iustitiae fiat ab eo, quando scilicet ille qui deliquerat, emendatur, ex cura sibi impensa; quandoque autem ut rectitudo iustitiae de eo fiat per poenas inflatas, etiam si ille non corrigatur ex parte sua. Sed aliquid a via rectitudinis discedens, dupliciter potest ad viam rectitudinis reduci, secundum Philosophum in 10 Eth. (cap. 10 vel 14). Uno modo per timorem turpis, aut odium ipsius; ut cum quis turpitudinem peccati abominatur, et confusionem exinde consequentem. Alio modo per timorem et odium tristis; sicut cum quis propter poenas illatas pro peccatis, vel quas timet inferri, resilit a peccato. Et quia iste secundus modus est cum quadam violentia, ideo correptio (2) dicitur, quasi usque ad rectitudinem perducens. Sed primus modus proprie dicitur correptio. Illa enim rapi dicuntur quae subito auferuntur; unde etiam syllaba corripit dicitur, quae ra-

ptim et quasi subito pronuntiatur. Et propter hoc quando homo ex hoc solum quod ei turpitudine peccati ostenditur, et ad meliora quis eum hortatur, ipse per se ad viam rectitudinis revertitur, corrigi (1) dicitur. Ex quo patet quod secundus modus solis praelatis competit, quorum verba vim coactivam habent per inflictionem poenarum; sed primus modus praelationis ordinem non requirit: quamvis etiam praelationis ordo ipsum requirat: quia secundus modus adhiberi non debet, nisi ubi primus locum non habet, etiam a praelatis. Et ideo correptio, quando praeter ordinem praelationis fit, vocatur fraterna, quae in praedicta assignatione notificatur per tria, quae ibi ponuntur: scilicet actus ipse, cum dicit: *Admonitio fratris*: finis cum dicit: *De emendatione delictorum*: principium cum dicit: *Fraterna* (2) *caritate procedens*.

Ad primum ergo dicendum, quod aliquis potest reduci ad mentem suam dupliciter. Uno modo quantum ad cognitionem speculativam; alio modo quantum ad cognitionem practicam, quae per ignorantiam electionis intercipitur; et sic dupliciter aliquis ad mentem reducit. Uno modo cum coactione quadam: vel factis, sicut cum quis punitur; vel verbis habentibus vim coactivam, sicut cum aliquid alicui praecipitur: hoc ad corrigendum pertinet. Alio modo per verba tantum quae vim coactivam non habent; et talia verba admonitoria dicuntur; et ideo, cum hic modus ad corripientem pertineat, correptio nihil est aliud quam admonitio; et ejusdem potentiae actus est admonitio cuius est imperium.

Ad secundum dicendum, quod corripere dicitur a rapiendo quantum ad hoc quod statim et subito rapina exercetur; non autem in quantum rapina habet aliquam violentiam, nisi quantum ad hoc quod corripiens a sua voluntate qua peccavit, avertere peccantem nititur; et sic aliquid est ibi simile violentiae, secundum quod id quod est contrarium voluntati, violentum dicitur.

Ad tertium dicendum, quod jam ex dictis patet quod alicujus potest esse corripere cuius non est corrigere; sed omnis cuius est corrigere, etiam est dirigere, si quidem dirigere importet solum ordinationem alicujus in finem; si autem importet perductionem ad finem, sic solus Dei est; quia ejus solus est impedimenta auferre, ut aliquid ad finem non impeditus perveniat.

Ad quartum dicendum, quod de peccato praeterito potest esse aliquis actus praesens vel futurus: et ideo quamvis emendatio sit de peccato praeterito, non tamen ipsa admonitio aliquando potest esse facienda ad hoc; et ideo de ipsa emendatione potest esse admonitio, ut dicatur emendatio reversio peccatoris ad statum rectae operationis, quae est correptionis finis.

Ad quintum dicendum, quod nullus movetur ex odio vel timore turpis, nisi ille cui jam inest aliquater voluntas pulchri et boni; et ideo, cum correptio procedat ex hac via, ut dictum est; proprie illi competit ut corripiatur qui habet propositum boni, a quo tamen vel propter ignorantiam vel propter aliquam desidiam avertitur; et ideo magis proprie respicit omissionem, quae etiam in ipsa transgressione considerari potest, quam trans-

(1) Nicolai: ad emendationem delictorum ex fraterna caritate procedens.

(2) Al. corripit.

S. Th. Opera omnia. V. 7.

(1) Al. corripit.

(2) Nicolai: Ex fraterna.